

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt' roka... 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majitel' a vydavatel' : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
--	---	---

Za práva ľudu.

Kresťanská ľudová strana sôdpovedne jej programmu bojuje za práva občanov našej vlasti a robí to bez rozdielu národností. Tohoto dôkazom sú reči, ktoré v snemovom zasadnutí 24. marca povedali krajinskí vyslancovia Georg Szmrecsányi a Štefan Rakovszky. V Zájme a k poučeniu slovenského ľudu podávame tieto reči v úplnej osnove. Nasledujúceho obsahu je reč, ktorú povedal krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany

Georg Szmrecsányi.

Ctená Snemovňa! Najvážnejšia a od desaťročia na rozriešenie čakajúca otázka nášho politického a spoločenského života, je takrečená národnostná otázka. K podiveniu je ale, že až práve o prevelkej významnosti tejto otázky presvedčený je každý, čo zaoberá sa s verejnými záležitosťami, predsa to zkusujeme, že cieľom bezodkladného rozriešenia tejto prevážnej otázky, neprejavuje sa zvláštna zaujatosť ani tu v snemovni, ani v tlači, ani na inom dejišti verejného života. V samej snemovni od roku 1868. nebolo dôležitejšej, vyššieho vzletu debatty o národnostnej otázke. Keď aj kedy-tedy ohlásil sa dakto v tejto záležitosti, to nielen že neprispelo k riešeniu tejto veci, nielen že nás neprivedlo bližšie k ideálnemu stavu, skorej sme sa od neho vzdialili, bo miesto vážneho a pokojného pojednávania náruživosť a rozčulenosť duchov viedla práve k protivnému výsledku.

S veľkým potešením slyšal som obe reči, ktoré v tejto otázke tak pri debatte o prípise

na kráľa ako aj pri pojednávaní štátneho rozpočtu povedal gróf Štefan Tisza. Že s ním vo všetkom súhlasím nemôžem, to prosím tomu prívlastniť, že on zaoberal sa výlučne so záležitosťami romanských, sedmohradských krajov, s ktorými ja posiaľ nemal som príležitosti zaoberať sa v takej miere, že by som si o nich stálu pevnú mienku ustáľil bol mohol. Ja — a to prosím vziať do ohľadu — v rámci mojej reči zaoberať sa budem výlučne so stavom severozápadných stolíc horných krajov Slovákmi obývaných a keď pri tom moje náhľady nesrovnávajú sa celkom s mienkou grófa Štefana Tiszu, prosím pripísať to jedine rozdielnosti pomerov.

Ja som tej mienky, že my do tejto otázky len vtedy môžeme sa dať s úspechom a od našej akcie len vtedy očakávať môžeme, aké také prajné výsledky, keď na stranu poloziac všetku falošnú stydlivosť, postavíme sa na stanovisko: peccatur extra et intra muros. Musíme uznať, že veru z našej stránky mnoho sme zanedbali a práve preto máme sa usilovať nahraďiť, napraviť to, čo sme zanedbali a tak nedali sme príčiny k tomu, aby zmáhala sa nespokojnosť a následkom toho jednoduchý a neučený ľud nestal sa korisťou agitácie.

Jestli my týmto spôsobom začneme pojednávania v tejto záležitosti a riešenie otázky pokúsime na tomto základe, presvedčený som, že to nebude bez prajného výsledku. Neočakávam ja síce, že z toho nasledovať budú celkom ideálne pomery, bo nesmieme zabudnúť na tú okolnosť, že medzi národnostnými agitátormi nachodí sa mnoho dobrého úmyslu, oduševnených

ľudí a idealistov, lež vela i takých, ktorí považujú to za najjednoduchší a najistejší spôsob vyžitia, čo aj ku vlastným, sebeckým cieľom hľadia vykoristiť a kapitalizovať. (Pravda! Tak je! z ľavej.

Kým by som sa dal do podrobného pojednávania tejto záležitosti, ct. Snemovňu prosím o dovoľenie, aby som v krátkosti rozhládnuť sa mohol po dejepisnej bližšej minulosti a poukázal na pôvod tejto otázky a vývin jej až po terašie časy.

Kedy povstala u nás národnostná otázka?

Národnostná otázka vstúpila u nás do popredia v 40-tich rokoch minulého storočia, lež aj vtedy nie zainteresovaní, nie sám ľud vrhol ju na povrch, lež uplatnenie rakúskej politiky: divide et impera, keď totiž vo Viedni proti Uhorsku začali dráždiť národnosti, z tohoto chcúc si kovať politický kapitál. Do tejto doby padá utvorenie národného komitatu pod vodcovstvom Burdján, Hodžu, Czopfa a Stúra. Toto komitatu z vyššieho naloženia — čo je historické factum — vypracovať dalo memorandum, ktoré prijalo slovenské národnostné shromaždenie v Liptovskom Sv. Mikuláši vydržiavané a ktoré cestou veľkej deputácie predostrelo rakúskej vláde.

Aký cieľ malo memorandum?

Memorandum toto cielilo na priestorné rozdelenie krajiny. Cielilo na to, aby zo stolíc horných krajov slovenským ľuďom obývaných, utvorený bol osobitný okres, takrečené okolie s vlastnou autonomiou a osobitným, vlastným zákonodarstvom, ktoré od uhorského krajinského zákonodarstva celkom neodvisle malo účinkovať. Za časov panovania absolutizmu toto memorandum pravda nemohli realizovať a následkom toho táto otázka spočívala nerozriešená. Roku 1861. Moises biskup baňskobystrický znovu vydržiaval shromaždenie, povolal k nemu popredných mužov slovenskej inteligencie a predložil v ňom memorandum z roku 1848, ktoré patriční si aj osvojili a toto memorandum tvorilo základ, lepšie povedano bolo programom pod vodcovstvom Svetozára Hurbana, pozdej utvorenej panslávskej národnej strany.

Keď vezneme k tomu do ohľadu v rokoch

1870-ich vyvinutú propagandu, ktorá panslávistické idey a smery vrhla medzi ľud slovenský, vtedy vo veľkých fahoch vidíme ten obraz, ktorý dnes menujeme panslavismom. V rokoch 80-ich za ministerpredsedníctva Kolomana Tiszu, Matica ústav slovenského verejného vzdelávania a slovenské gymnázium byly zatvorené, základiny ich byly zkonfiškované a vtedy nasledoval veľký rozpor medzi slovenskou a uhorskou intelligenciou a povstaly z toho rozdelujúce medze, ktoré pozdej viedly ku mnohým neblahým bojom.

Príčiny nespokojnosti slovenského ľudu.

Na podiv je, ct. Snemovňa, že predovšetkým spomenutá národnostná propaganda, zvlášte v širokých vrstvách ľudu nevedela sa zakoreniť. Zo 70-ich, 80-ich, ba ešte i z 90-ich rokov nemáme príkladu, že by čo len jedon národnostný vyslanec vyvolený bol býval do krajinského snemu. Včul ale, keď sa rozhládne, vidíme, že takrečeno v každej stolici v najväčšej miere šíri sa nebezpečie, kde tu spatrujeme i otvorené vretie a mimovoľne napáda nám otázka, že všetkému tomu, čo môže byť na príčine? Ja myslím, ct. Snemovňa, že som našiel tohoto vysvetlenie; slovenský ľud dľa mojej mienky i prítomne nemá sodpovedného citu ku jeho kulturnému nedostatku, to teda neni prameňom jeho veľkej nespokojnosti, ktorá dľa mojej mienky pochádza nie z kulturálnych, lež jedine a výlučne zo sociálnych príčin.

Prosím ct. Snemovňu do povahy vziať, že maďarský živel, maďarstvo, kto zastupuje na Horniakoch? Nekolko veľkých a stredných statkárov, ktorých je tak málo, že bych ich na prstoch ľahko mohol spočítať a k tomu hrba štátnych a stoličných úradníkov. Úradnícky sbor ale tak štátnej, ako stoličnej verejnej správy dávno už opustil tú starú tradiciu, aby s ľuďom nie vždy len úradne, lež aj mimoúradne obcoval. Ľud vidí, že terajší úradník neni mu takým dôverným priateľom, aký mu bol nekdy slúžny alebo vicišpán, vidí aj to, že dne sďla studených paragrafov administrujú bez srdca, že bohužial panuje teraz najstudenejší a najsebeckejší büokratizmus. (Hluk z pravej.)

Prednesem ja ešte ostrejšie veci a ačpráve viem, že to vo všeobecnosti tvrdiť nemožno, predsa veru bohužial musíme uznať, že z väč-

šej čiastky skutočne je tomu tak. Včul už ctená Snemovňa, keď povážime, že ten ubohý sedliak na citáciu dostaví sa v úrade, bo ho ináč pre iné necitujú k slúžnemu, len pre to, aby ho alebo zavrel alebo pokutoval, keď povážime, že financdirektor len vtedy pustí sa s nim do reči, keď uňho poplatky inkassuje; keď povážime, že dedinský notár stará sa len vtedy oň, keď uňho dane vyberá a keď nemôže platiť, eksekvuje a odpredá mu i poslednú kravu; keď povážime, že pre kráľ. uhorského lesníka ešte i v takých obciach, kde majú do 100.000 jochov obecnej hory, nielen dreva na kúrenie sbierať lež ani bičisko nesmie si nikto odrezať, bez pokutovania a prenasledovania pre lesný priestupok; keď povážime, ako merník štátneho stavitelského úradu vyžaduje od neho, aby cesty v dobrom stave držané boli — a keď to neide po dobroti, núti ho k tomu násilensvom; keď povážime, že trestný súd len vtedy potýka sa s nim, keď ho šlahá trestnými paragrafmi; (Výkriky z pravej: Nuž a kedy sa má s nim potýkať?) vtedy nečudujme sa tomu, že tento ľud v exponentoch uhorskeho štátu nespaturuje iného ako trestajúcu a prenasledujúcu moc, že veľmi zriedka zkusuje, požehnavajúcu ruku uhorského štátu a že z toho vždy len škodu má, keď sa s nim potýka.

Zoltán *Vermes*: Smutná vec, keby tomu tak bolo!

Julius *Justh*: Tomu je ale tak!

Georg *Szmrecsányi*: A keď povážime, ako vyvinujú sa v hospodárskom ohľade iné vidieky krajiny, na našich Horniakoch ale nič sa posiaľ nestalo k pozdvihnutiu týchto krajov, keď vidíme, že slovenský sedliak len vtedy bol dobrý keď treba bolo lifrovať ablegátov pre vládu (Hluk z pravej strany) bolo to tak pod každým režimom — že vtedy dostali celú kopu slubov, po voľbách ale nikto sa viac o nich neozrel, vtedy sa nečudujme nad tým... (Veľký hluk z pravej strany).

Julius *Justh*: Všade je tak!

Georg *Szmrecsányi*: ... že tam povstala veľká nespokojná spoločnosť. (Hluk.) A keď ľud fažko stoná pod veľkými farchami a tieto tarchy jednostajne vzrastajú, pretože nič sa nerobí k hospodárskemu zveladeniu ľudu, ubohý Slovák hľadá si druhú vlasť, aby sa tam v majetku zmo-

hol, vtedy ku všetkým iným biedam stáva sa i to, že dostane sa do saku vyžierajúcich ho cudzých spoločností. Medzi takýmito okolnosťami nečudujme sa tomu, že tam nespokojnosť jednostajne a v takej miere vzrastá, že ľud na prvé slovo nasleduje ktoréhokolvek agitátora a vznikne v ňom to presvedčenie, že vlasť táto mu je len macocha. (Hluk z pravej strany.)

Ctená Snemovňa! Gróf Štefan Tisza v poslednej jeho reči veľmi dobre poznamenal, že národných nespokojností a sporov príčinu hľadať treba v takrečenej politike stúpania na otlaky. Ja s tým docela súhlasím a podpisujem to. Prosím len to vziať do povahy, že ubohý Slovák, ktorý nemal príležitosti naučiť sa po maďarsky, keď obráti sa ku jeho vrchnosti, nenajde tam obrany v jeho materinskej reči, čo so všetkým právom žiadať môže. (Hluk.) Keď Slovák to vidí, že uzavretia, sentencie vrchností, ktoré vzťahujú sa na jeho majetok, hmotne týkajú sa ho najbližšie, doručujú mu bez všetkého vysvetlenia a slovenský občan, pretože nerozumie po maďarsky, následkom toho vystavený je najväčšiemu hmotnému oškodeniu; keď to vidí v najviacej pádoch, že do jeho vidieku vymenovaní bývajú takí štátni úradníci, ktorí ani slova nevedia po slovensky a on odkázaný je na tlumočenie diurnistov, vtedy ozaj nečudujme sa tomu, že tento ľud nasleduje agitátorov, ktorí mu povedajú: vidíš, keď od teba nečakajú daaké hmotné služby, vtedy slovenská reč je neni dobrá, tu máš ale porciovu knižku, tá je aj v slovenskej reči vystavená, bo dľa tejto platiš štátu a to je už dobre. (Veľký hluk z pravej strany.)

Keď úradní predchodcovia cteného pána financministra, alebo jestli sa nemýlim, práve on sám, keď vydal to nariadenie, dľa ktorého porciové knižky aj v slovenskej reči majú byť vytlačené, pravím, keď to vtedy držal za potrebné, pýtam sa ho, čo to prekáža, aby v záležitostiach gruntovných kníh, v právnych vecách týkajúcich sa majetku, Slováci od vrchností dostávali upovedomenia a zprávy popri maďarskej aj v slovenskej reči? (Veľký hluk a výkriky z pravej: To nemôže byť!) Nuž keď to môže byť vo finančnej verejnej správe, prečo by to nemohlo byť v iných odvetviach verejnej správy? (Veľký hluk z pravej strany.)

Predseda: Ticho prosim!

Georg *Szmrecsányi*: Bárskolkokrát videl som to sám — a môžem povedať pohoršil som sa nad tým v najväčšej miere — že na príklad do štátnych škôl vymenúvajú takých učiteľov, ktorí ani slovička nevedia po slovensky a chcjú aby tí vychovávali slovenské deti. (Hluk z pravej strany.) Môžem aj menami poslúžiť. (Veľký hluk.)

Myslím ct. Snemovňa, že pre tieto veci ľud Horniakov najviacej príčiny má k nespokojnosti, prečo aj agitátori majú tam veľmi ľahkú prácu

Prostriedky k zahateniu nespokojnosti.

Tomuto ct. vláda len tak môže odpomôcť, keď na horné strany vymenuje v prvom rade bezúhonne účinkujúci, zo sil prvého rangu zostavený sbor úradnícky. Ja som síce presvedčený o tom, že úradník, ktorý docela sodpovedať chce svojmu povolaniu, ba povinnosti svojej i lepšie chce vyplniť ako obyčajne, s vysvedčeniami prvého rangu, nebude sa pýtať a fažko sa odhodlá ísť za chrbát boží, ďaleko od kulturného sveta, do krajov zaostalých, so zlými prostriedkami premávky, bo by to znamenalo nie povýšenie v službe, lež pokutovanie patričného úradníka, preto aj treba sa postarať o to, aby tí úradníci, ktorí odhodlajú sa do tých krajov, dostali sodpovedné náhrady a vtedy presvedčený som, budeme mať na Horniakoch chvalitebne a správne účinkujúci sbor úradnícky.

Najväčšia a najhlavnejšia prekážka uspokojenia národností záleží ale v tom, že oni vlastne právny základ majú k verejnému nasledovaniu ich aspirácií. Neslýchané napadnutie sme boli už aj pred cudzozemskom; Björnson na príklad inzultoval vítečníka našej vlasti gr. Alberta Apponyiho. A to prečo? Bo máme zákon, totižto XLI. zák. článok r. 1868, ktorý vlastne obsahuje v sebe veľmi pekné intencie, pri tom ale prameňom a základom je tej akcie, ktorú proti nám vedú tak v cudzozemsku ako aj doma v krajine. Majme k tomu smelosti, veznime pod revíziu tento zákon. a ja som presvedčený o tom, keď sa nebudú môcť odvolávať na zákonný základ, ktorý zmožňuje toto zneužívania, keď z tohoto zákona eliminujeme všetky nesprávne nariadenia, vtedy utvoríme zcela iné pomery.

Proti irredentizmu vystupovať treba s naj-

väčšou a najprísnejšou energiou, s ubohým zavedeným ľudom ale zachádzať treba po najkrajšie hranice trpezlivosti. Myslím, že ctený pán ministerpredseda, ktorý dobrú čiastku jeho života ztrávil ako bán horvátsky, pofažne týchto národnostných nerestí chovať sa bude sodpovedným citom. Nádejam sa, že bude mať vôľu a náklonnosť k odpomoženiu v tejto biede, preto aj prosím, nech pováži všetko to, čo som v rámci mojej reči predniesol. Nech učíní začiatkový krok, nech svolá sodpovedný anket k pojednávaniu týchto otázok a ja som presvedčený že pri dobrej vôli z každej strany, dá sa dosiahnuť žiaduci prajný výsledok. Kým ale nevidím, že v tejto veľavážnej záležitosti samá vláda podujme iniciatívu, zatiaľ všetky iné pokusy považujem za vec celkom darebnú. Ako som sa privátne dozvede s touto do života siahajúcou otázkou, cieľom súrneho jej rozriešenia stroj sa zaoberať i ctená pracovná strana. Sodpovedne stanovisku mojej strany návrh štátneho rozpočtu. neprijmam. (Hlučné manifestácie z ľavej strany.)

Vítazstvo ľudákov — porážka liberálov v Trenčianskej.

(Pokračovanie.)

V chýrnom processe, ktorý proti katolíckym kňazom viedli liberáli čacanského okresu pri záverečnom pojednávani pred kráľovskou súdovou stolicou v Trenčíne vypočítaná bola i Martinová *Szkulavik*, a svedčila, že o volbe vedela, do kostola chodila; bola tam aj v svätodušnú nedeľu, *inkriminované výrazy ale neslyšala*, neslyšala tiež ani to, že tí čo na ľudovú stranu nehlasujú, budú pokutovaní.

Podobne svedčil i Martin *Pergyoch* a na otázku fiškusa povedal, že *on nezkúsil žiadnej pobúrenej nálady*.

Martin *Bittsánek*, tretí obťažujúci svedok obžaloby rozpamätá sa na farárovú svätodušnú kázeň, ktorá o tom znela, a byľudia za peniaze a korhelicu nedali sa zvädzať ku falošnej prisaha neišli na voľbu, dušu svoju nepredávali!

Fiškus: Vy ste to tak rozumel, «aby neišli na voľbu?»

Svedok: Ženy aby dávaly pozor aby za peniaze a pijatiku nepredali svoju dušu.

Adam *Pergyoch Kanálik*, štvrtý obťažujúci svedok obžaloby, obyvateľ staškovský svedčil, že v svätodušné sviatky koncom kázne prišiel do turzovského kostola a počul len to: ženy, nedajte zvädzať vašich mužov!

— Na ktorú stránku?

— Nepamätám sa, bo je tomu už skoro jeden rok.

— Či bolo viacej stránok?

— Gyurissova a Lévyho strana.

— Bol ste vtedy striezvy alebo drgnutý?

— *Veru bol som podnapitý.* (Za čo ho predseda vyhrešil, že v takom stave ide do kostola.

Lonszky, obžalovaný farár postavil sa pred svedka a pýtal sa ho:

— Nuž, akými slovami som ja to povedal, čo o mne svedčíte?

— To ja neviem, bo som bol podnapitý a som aj *driemal*.

Aneša *Zmaták* vie, že *Lonszky* za otázočnej príležitosti napomínal ľud ku ztriezlivosti, aby za pálenku nepredávali svoje duše, vyznala ale aj to, že chodili u nej akýsik dvaja páni, ktorí o sebe povedali, že ich poslal pán Gyuriss.

Obranca *Gyuriss* na to povedal, že tí dvaja páni boli: kapitán hraničnej policaje a Koller, hraničnej policaje úradník.

— Tí dvaja páni — svedčila ďalej žena — to mi povedali: Pravda, farár vtedy to a to povedal; ja som im ale na to hneď odsekla: že to farár nepovedal.

Fiskus proboval ženu zklátiť križnými otázkami, žena ale *nič obťažujúceho nemohla vyznať*.

Šimon Vrábel Sleszár, staškovský obyvateľ, od dávna liberálny sedliak, s ktorým ľudová strana ani do reči sa nepustila a ktorý aj teraz kortešoval za Lévyho a hlasoval naň, pevný svedok obžaloby svedčil, že raz bol v turzovskom kostole.

— Boľo to v svätodušné sviatky?

— Nepamätám sa, len že to bolo tak pred voľbami; farár mal kázeň; o tom ale, pre čo ho žalujú, nebolo reči, ani o ztratení duší. Ja som len toľko čul: Ženy, dajte pozor na vašich mužov, aby sa nedali zvädzať za korheľicu. O stránkach to nebolo povedané, o tom som nečul a na to sa nepamätám.

Fiskus proboval podpierať memoriu svedka a

upozornil ho, že pri vyšetrovaní nasledovne svedčil: Ženy, pre Boha, dajte pozor, aby vaší mužovia nehlasovali na liberálnu stranu.

Svedok: Na to sa ja nepamätám.

— Rozumel ste to tak, že sa to vzťahovalo na voľbu? — pokračoval fiskus.

Svedok na to nedal odpovede.

(Dokončenie nasleduje.)

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Ján *Bartos*, tajomník Katolíckej Ludovej Jednoty zo stredišťa, prítomne zakončil tretiu agitacionálnu cestu v oravskej stolici, kde Katolícku Ludovú Jednotu utvorily nasledujúce obce:

Malatina: V shromaždení 18 marca vydržiavanom Katolícku Ludovú Jednotu vysvetloval horlivý farár Ladisiav Mikula a tajomník zo stredišťa Ján *Bartos*. Do Jednoty vstúpilo 57 členov.

Zázriva: Dňa 19. marca vzdržiavané a početne navštvované shromaždenie peknou rečou zahájil horlivý farár Ján *Bressák* a Jednotu vysvetloval tajomník Ján *Bartos*. Prítomní boli: kaplán *Florian Dömötör* a učítelia *Ludvik Szárnyai* a *Jozef Majercsák*. Do Jednoty vstúpilo 182 členov.

Alsókubin: V porade dňa 20. marca vydržiavanej, stredište zastupoval Ján *Bartos*. Do utvorenej Jednoty vstúpilo 37 členov, za miestneho správcu vyvolený je praepošt, dekan-farár Ján *Viecha*.

Parasztudova a Felsődubova: V početne navštvovaných, impozantných shromaždeniach s veľkým oduševnením utvorené tu byly miestne organizácie dňa 22. marca. Obe shromaždenia peknou a hlboko poučnou rečou zahájil horlivý farár *Jozef Matyassák* a Jednotu vysvetloval tajomník zo stredišťa Ján *Bartos*, na čo hneď 156 veriacich vstúpilo do Jednoty. V shromaždeniach boli prítomní: farár *Franc Dulya*, kaplán *Pavel Pobeha* a učítelia *Štefan Maguth* a Ján *Záborszky*.

Chlebnište: Za predsedníctva horlivého farára *Martina Dolyák*, 23. marca vydržiavané utvorené shromaždenie, v ktorom Jednotu vysvetloval tajomník Ján *Bartos*. Do Jednoty vstúpilo 84 členov.

Kriva: Utvorenie Jednoty 24. marca. Oduševňujúce zapalisté reči povedal horlivý farár Viktor Milán a tajomník zo strediska Ján Bartos. Do Jednoty vstúpilo 24 členov. V shromaždení prítomný bol aj učiteľ Ján Molitorisz.

Nižna a Podbiel: Neunávene horlivým účinkovaním miestneho správca fary Jozefa Tomcsa Jednota má tu už 233 členov. V shromaždeniach 25. marca vydržiavaných, ciele a potrebnosť Jednoty vysvetlovali: správca fary Jozef Tomcsa a tajomník zo strediska Ján Bartos. V shromaždeniach prítomní boli aj učiteľia Ján Zsuffa st. a Jozef Dutka ml.

Habovka a Zuberec: Dňa 26. marca vydržiavané shromaždenie zahájil horlivý dekan-farár Ján Hattyár. Jednotu vysvetloval tajomník Ján Bartos. Prítomní boli: okresný notár Jozef Nácsin, učiteľia Jozef Konfal, Tomáš Majercsák, Béla Holdos, Ján Bugala, náčelník pošty Ján Holdos, Vencel Mattyasovszky atď. Do Jednoty vstúpilo 108 členov.

Dluha: Horlivý miestny farár Jozef Mattyasák peknou rečou zahájil 27. marca vydržiavané utvoriť shromaždenie, v ktorom Jednotu vysvetloval tajomník Ján Bartos, po čom za členov dalo sa hneď zapísať 60 veriacich.

Brezovica: Dňa 28. marca vydržiavané utvoriť shromaždenie, ktoré oduševňujúcou rečou zahájil horlivý miestny farár Zaják. Jednotu vysvetloval tajomník zo strediska Ján Bartos a za členov hneď na mieste dalo sa zapísať 44 veriacich.

To i to.

Velký figliar je náš financminister Lukács. Predostrel snemu krajinský rozpočet, z ktorého takmer kypia milliony a stámilliony na rôzne potreby, najmä ale na válečné ciele a pohrával sa s týmito millionami ľahkokrvne, ako to v cirkuse robia komedianti, ktorí aj tie najkrkolomnejšie kunšty tak predstavujú obecenstvu, ako keď u nás cigáňčence na ceste dubce váľajú. Samá flegma, samá ľahostajnosť je náš financminister, keď reční o potrebách krajinských a keď recituje kolko tieto potreby stáť budú. Že odkiaľ vezme krajina tie brozitánske milliony, to pána Lukácsa nebolí. Keď mu dakto povie, že by dobre bolo šanovať krajinu a že by ne-

škodilo lepšie gazdovať a nevyhadzovať na daromnice peniaze, ktoré naši občania horko-ťažko platia v porciách, vtedy financminister vytreští oči, usmeje sa — od čoho taký pocit napadne človeka, ako keby trnky hrýzol — a riekne: «Koalícia mala gazdovať. Tá premrhala zásobu, ktorú ponechala jej liberálna vláda. Koalícia je na príčine všetkým biedam a neresťam krajiny uhorskej».

— Tak je! — prizvukujú Héderváryho mungovia a odhlasujú rozpočet s jeho stámillionami ako na rozkaz. Po čom financminister pochváli ich rieknuť:

— Chlapci, dobre ste sa držali. Len hrešte na koalíciu, lebo len tak si predĺžite ablegátstvo.

A mungovia poslúchnu rozkaz a zabávajú sa na konta krajinského rozpočtu.

*

Iné európske štáty bránia svoje národy proti vysťahovalectvu takým spôsobom, že hľadajú dať chudobe zamestnanie. Nie tak v Uhorsku, kde vláda docela nič nerobí v záujme tých vrstiev ľudu, ktoré hlad, nedostatok, rozhorčenie alebo surovosť žandárov, hraničnej policaje a vrchnosti k tomu núti, aby sa vysťahovali do Ameriky.

Smutná vec je, že vláda aj s vysťahovalectvom robí dosť výnosný obchod. Uzavrela totiž smluvu s parolodnou spoločnosťou, ktorá spoločnosť desať korún platí štátu od každého jedného vysťahovalca. Tak teda štát sám žene ľud z Uhorska do Ameriky. Čím viac ľudu vyvandroje, tým viac desaťkorunníkov príde do štátnej pokladnice. Cesty na všetky strany sú otvorené tým neborákom, ktorých štát a iní vykorisťovatelia vycicali a nenechali im iné, iba zobrácku palicu.

Agenti parolodnej spoločnosti, ktorá je obchodnou stránkou vlády, volno chodia po krajine a verbujú ľud do Ameriky. Ozbíjaní a hádam už aj o nádej a o duševné spasenie pozbavení občania drahej vlasti uhorskej takto stali sa podlým tovarom. Kšeftári teda s nimi sám štát. A že vraj už zaniklo otrokárstvo. Čože sú z Uhorska vyhnaní robotníci? Bieli otroci. Nie že by vláda chleba dala týmto bedárom, lež ich ešte sama nakladá na parolode, aby obdržala

čím viac desaťkorunníkov. Na ubohom vystahovalcovi zarába vláda, zarábajú parolodné spoločnosti a agenti. Na čo ale obráti vláda tie peniaze, ktoré sobere takýmto špatným obchodom? Obráti ich na platy tých zkrachovaných zemanokov, ktorých vláda za komisárov vystahovaleckých vymenuje, aby ich zachránila od hladovej smrti — poznamenaly jedny budapešťianske noviny a dosť ľahko pravdu písaly, lebo vláda vždy má starosť o pánov, ktorí svoje majetky prelumpovali, chudobu ale odváža do Ameriky. Takto vyzerá tá národná práca terajšej chýrnej liberálnej vlády.

*

Portugalskí slobodní murári ešte ani posiaľ neutvorili v krajine to, čo sľubovali pri vyhlásení republiky. Pod režimom neznabožskej republiky panujú v Portugalsku jednotajné vzbury a nepokoje. Na všetky strany badať odboje, ktorých úkolom je zpiatky uviesť kráľovstvo. Áno, monarchisti majú silnú stránku, tak že slobodnomurárska vláda nie je vstave zápasíť s nimi a udusiť hnutie, ktoré vede boj za kráľovstvo. Vôbec nikto nenie spokojný v Portugalsku s republikou. Nepriniesla ona tamojšiemu ľudu tú spásu, o ktorej prespevovala vláda slobodných murárov po detronizovaní kráľa. Ani robotníctvo nie je spokojné s touto novotou, bárs v prvom rade zaujalo sa za republiku, ba keby nebolo bývalo robotníctva, slobodní murári nikdy by neboli dosiahli ich nešlachetné ciele. Ako vidno, týmto reformátorom nešlo o iné, len aby vládu oni dostali do rúk a aby potupili a zničili cirkev katolícku.

«Vyhubiť klerikárov» bolo heslom slobodných murárov a podarilo sa im pokoriť a olúpiť cirkev surovou silou. To ale nenie hrdinskosť. S vojskom a so žandarmi možno hoc čo previesť. Vyhnat mníšky a kňazov, zhabať ich majetky, vyhodíť zo škôl kríž a katechizmus, zatvoríť kostoly, zakázať processie, to veru neni nič veľkolepého a hrdinského. To si ľud portugalský nežiadal, ba bránil si vieru praotcov. Čo že ale, keď poslali naň zástupy vojska a tie prekazily, aby si portugalci zachránili to, čo je im najmilšie a najsvätejšie.

Prejdú dlhé časy, pokiaľ utichnú vzbúry v Portugalsku, ľud ale ani potom nebude tam

spokojný. Prinútiť ho hádam s najukrutnejším terorom, aby opustil svoju vieru, s tým ale jedine to docielia, že zpusťne na mravoch a oslábne jeho oddanosť ku vlasti. Slovom aj v Portugalsku nastane taká doba, aká Francúzsko nivočí, jestli len monarchisti nezhodia zo seba jarmo slobodnomurárskej republiky, lebo čo je bez Boha, nemôže byť dobré a nemôže mať stálosti. Uvidíme, čo Portugalsku prinesú najbližšie udalosti.

Človek, stav manželský, deti a familia.

Napísal : Dr. Štefan Krajčovic.

VII. Stav manželský.

Boh odplatí ešte aj len z milosrdenstva podaný pohár vody. Jak by neodplatil ten dobrý skutok váš, keď nie pohár vody, lež život dáte dieťaťu, ktoré je Kristové, však Kristus veľmi miloval dieťky!

Hlavný cieľ stavu manželského teda je, aby človečenstvo nevyhynulo, aby deti na svet prišli. Tento cieľ nie človek, lež sám Boh dal stavu manželskému. «Množte sa» — to sú slová božie, ktoré sa nedajú zatajiť. Čo nasleduje z tohto? Nasleduje z toho ponajprv, že dieťa splodiť len v stave manželskom je dovoleno. Stav manželský je to miesto, kde šíp človečenstva ruže svoje má donášať. Boh človeka ešte aj tu vyznačil a povýšil. Zeliny a zvieratá množia sa bez rozumu, bez sviatosti. Človek ale ako koruna stvorenia božieho, len vo sviatosti, len v stave manželskom má splodiť potomkov svojich. A preto špatne prehrešuje sa človek, ktorý mimo stavu manželského prispeje ku množeniu ľudskému. Tento prestupuje príkaz boží a stane sa zvieratom, lebo však aj zvieratá slobobno rozmnožujú pokolenie svoje. Neni to haňba a potupa, tak sa množíť ako zvieratá? A preto či sú neni smrteľný hriech tie hriešne a zakázané frajerstvá a milovania, v ktorých mnohí tak hrozne prehrešujú sa proti ustanoveniu božiemu a tupia Boha?

Matky, vy nešťastlivé matky katolícke, o jako zodpoviete pred Bohom za vaše materinske povinnosti, jestli dovolíte, aby dcéry vaše po nocách sa túlaly, v noci k sebe mladého človeka

pustily? Kolkokrát priniesly haňbu na vás také dcéry? A keď viditeľne sa to aj nestane, ale či neviete, že tí mladí ľudia ťažko sa prehrešili, keď pod tutorstvom vašim v noci sa schádzali? Matky, vy na to nedbáte? Otcovia, či sa vy o to nestaráte, kde sa túla váš syn po nocách? No, je pravda, že mlyny božie pomaly melú, ale istotne. Zachopia vás oni jedenkrát. A potom čo odpoviete? Azda to poviete Pánu Bohu, čo mnohé hlúpe matky hovoria, že vraj oni preto dovoľia svojim dcéram mladých ľudí v noci ku sebe púšťať, lebo ináč by sa nevydaly. O ty hriešna hlúposť! teda ty s hriechom a s telom dcéry svojej chceš si zaťa získať? Jaký Je to stav, ktorý sa v hriechu začne a dokončí? Jako môže Boh požehnať takých manželov, ktorí už pred sobášom tak žijú, jako tí, ktorí sú už sobášení!

Rodičia katolícki! Každé jedno dieťa vaše je kvietok od Boha poslaný. Boh vám ho dal aby ste mu ho čisto vychovali. A preto sa aj menujete zástupcami božimi. Nuž ale povedzte mi, jakí ste vy zástupcovia boží, keď nezachováte to, čo Boh káže? A čo káže Boh? Boh to káže, aby dieťky vaše, keď sú aj dospelé, čistý život viedly. Stav manželský je na to, aby v ňom manželia telesne svoje žiadosti vyplnili. Mimo stavu manželského ale toto urobiť je veľký hriech. Preto nevalujte na seba trest boží! Nedovoľte to nočné túlanie a tie hriešne milovania, pretože od vás bude pýtať Boh život a vychovávanie dieťok vašich, ktoré bohužiaľ premnohokrát zhubily sa pod vašou rukou. A potom, keď tam stáť budete pred prísnyim Sudcom, pred Bohom spravodlivým potom čo poviete?

(Pokračovanie nasleduje.)

POLITICKE CHYRY.

Nehoda na sneme.

Slov. Týždenník narieka ako stará baba, že v krajinskom sneme za životné orávo slovenského ľudu nevystúpili národnári vodcovia, lež vyslancovia kresťanskej ľudovej strany. Od roku 1901. čo sú národnári vyslancovia v sneme, nestalo sa vraj dačo podobného. Včul vraj sa to tiež len preto stalo, bo národnári vyslancovia práve vtedy neboli v snemovom za-

sadnutí. My na tieto žalostné náreky Slov. Týždenníka len to odpovedáme, že národnári vyslancovia nielen včul vynikali svojou nepriatnosťou v sneme, lež už od r. 1901. známi sú o tom, že obchádzajú krajinský snem ako zlí žiaci školu. Od takých ľudí teda, ktorí berú veľké ablegátske platy a svoje povinnosti v žiadnom ohlade neplnia, slovenský ľud nič dobrého očakávať nemôže.

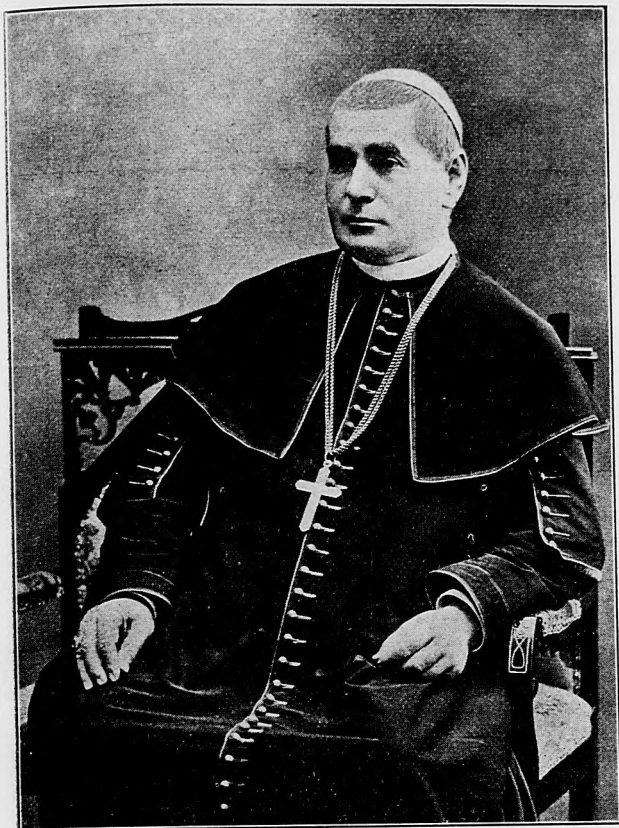
Slovenský ľud nahliada a presvedčený je o tom, že Szmrecsányi, Rakovszky, celá kresťanská ľudová strana viacej zaň robia ako Hodža, Skyčák, Blaho a všetci ostatní. Darma píše preto Slov. Týždenník: *Tak ako ľudáci a i Ďurkovia a Štefanovia oklamali slovenský ľud, tak ešte neoklamal jakživ žiaden cigán ani žiaden žid.* Každý statočný Slováč vie, že také hlúpe brýzganiny napísať mohol len nezralý švihák a prázdnohlavý ztreštenec!

Podobne ako Slov. Týždenník narieka aj Ferko Skyčák v Slov. Ľud. Nov. a za všetky prečiny, ktoré proti Slováčom páchali liberáli, zodpovednú činí kresťanskú ľudovú stranu. Veď ale celý svet vie, že Ferko Skyčák a jeho kompani s telom i s dušou predali sa liberálom, najhroznejším to nepriateľom slovenského ľudu. A títo ľudia opovážia sa vystatovať! Za černovské krveprelievanie, za odsúdených 560 slovenských roľníkov, remeselníkov, delníkov, ktorí zavedení a nahuckaní. museli čupeť v žalároch, pred Bohom a pred celým svetom nikto neni zodpovedný ako národnári vodcovia.

Ťažko je rozhodnúť, či hlúposť alebo nezbedná vysokomyselnosť, prázdnohlavému ztreštcovi Slov. Týždenníka dali do pera tieto slova: *«Veď vari len nedopustime, aby menom slovenského ľudu hovorili a viedli politiku na sneme jeho krvaví vrahovia? Slovenský ľud musí prehovoriť svoje slovo sám.* — Na to vám len to odpovedáme: Nebojte sa! Prehovori slovenský ľud svoje slovo, zaiste prvej, ako vám bude milé, bo on nikdy nezabudne, že černovskú vraždu zapríčinili jedine národnári vodcovia.

Uhorskí ministri vo Viedni.

Ministerpredseda gróf Khuen-Hédervary a finančný minister Lukács minulé dni boli vo Viedni na výsluchu u jeho veličevstva kráľa. Ministerpredseda vyprostredkoval si od jeho veli-

Dr. Ján Csernoch

čanádsky biskup vymenovaný za arcibiskupa kaločského.

Gróf Mikulás Széchenyi

sk. v. t. r. rábsky biskup vymenovaný za bisk. veľkováradinskeho.

Dr. L. Arpád Várady

tit. bisk. kan. m. rádca vymenovaný biskup rábsky.

Dr. Julius Glattfelder

p. kom. prof. univ. vymenovaný biskup čanádsky.

čerstva, že od snemu môže žiadať predĺženie indemnity.

Ablegátske platy.

Nedávno spomenuli sme, že medzi ablegátmi národnej práce zaviedli pohyb, aby ablegátske platy zo 6400 korún povýšené boli na 14.000. Proti tomuto postavila sa hneď rázne kresfanská ľudová strana a chýr ten aj hneď utichol. Včul ale zas začínajú o tom hovoriť. No, kresfanská ľudová strana je vždy na ztráži.

Zo snemovne.

V snemovom zasadnutí krajinských vyslancov pri pojednávaní rozpočtu torby ministerstva vnútra 3. apríla všestrannú pozornosť vzbudili rečami vyslancovia kresfanskej ľudovej strany Georg Szmracsányi a Ján Zelenák. Veľkonočné prázdniny snemu trvajú od 9. do 24. apríla.

BESEDNICA.

Okopávačovo dieťa.

Znal som aj jeho matku, to ubohé stvorenie. Bola to manželka okopávača na majere jednej segedínskej pustatiny a zomrela za mladý. To jest, Boh vie, či bola mladá. či bola stará, lebo v tváry bola veľmi zvädnutá a takým hrkotavým a prázdny hlasom hovorila, jako staré ženy. Pravda, tohoto mohlo byť príčinou, že vtedy už veľmi mala pokazené pľúca a slezinu, ale jedného obyčajného okopávača žena niečo takéto si nemôže hneď hore vzať a len tak dvíhala vrecá, kopala vo vinohrade, jako by bola zdravá.

A tento okopávač je tak hrozne skúpy, špatný a nespôsobný človek — k tomu aj kulhá — že len takú chudobnú, pre nikoho dobrú, nikomu sa nepačiacu ženu mohol dostať, ktorá bola práve taká biedna, jako on sám,

Horespomenuté malé stvorenie asnaď na štvrtý rok, zavítalo do domu okopávačovho a asi jeden rok zmrvilo zo života skrže osud jej darovaného. Keď sa narodilo, susedná majernička takto vyjadrila svoju mienku nad dieťaťom :

— Matkyn žiaľ!

Jakou kvetnou rečou vypráva tento náš ľud! Malý «Matkyn žiaľ» však ešte necítil nič z toho, čo toto slovo

vyjadrilo, lebo ešte byly dve oči, ktoré videly v ňom «matkynu radosť».

Skoro rozchýrili, že okopávačova manželka zomrela. Majerník, ktorý tento chýr priniesol, to povedal :

— Pretrhla sa v práci.

A tak lahostajne to povedal, jako by toto bol na svete ten najobyčajnejší spôsob umretia...

Bol pekný, úslný letný deň, keď som vyšiel na majer. Tmavá skvúca modrosť zatiahla nebo; piesok sucho sa beľel, lesknul po ceste. Makový kvet, jako dajaká krikľavá babranina farieb kvitnul na roľiach. Na majeri ľahnul som si do trávy a ponoril som sa do bezstarostného, rozkošného pocitu.

Jako vonný vzduch dotkne sa na pustatine, na majeri ztrávená, tichých popoludní rozpomienka. Také pekné, také uspokojujúce je tam všetko! Pozeral som na nebe s penivým jeho oblakovým stadom, ktoré sa pomaly čadilo cez jeho pás; nasledoval som s mojimi očima navrátenie, obracanie štíhlorohých volov, ktoré ľahaly pluh; práskajúce pukanie sa mastnej čiernej zeme, zafatou flegmu pluh držiaceho spoluobčana, na ďaleko zprevádzal som spiechanie, na obzore dvíhajúcich sa vozov, ktoré už tam na druhej strane, na pustom piesočnatom mori povetrohra vzala na jeho more, a kolísala pohodlne, na podivnú veľkosť dajúc rásť kone, vozy, ľudí; z ďaleka ukazovalo oceľovitú svoju vodu trstinové jazero, kde čajky, vodné kury, šnepy, divé kačky sa zdržovaly; kde s trpezlivosťou rybára obzerá tmavú vodu volávka; kde na kraji vody, jako mudrci na pobreží gangesa, ticho dúmajúč čipia bobocáni; a na zpodku veselo naháňajú sa čierne pijavice...

Okolo mňa je všetko ticho. Veľmi ďaleko znie akési odmyté hrkotanie, pravdepodobne rapkajú na poplach spakov, alebo snád jedon datel klepe kdesi na strom. Lenivé jašterky lezú v tóni stromov. Z vinohradu piesočnatého kopca sem sa helie vážna strecha jedného lešenia hájného domu a jedného vtákov strašiaceho kôla. Domy chrobákového chrbrta, skrývajú sa v jeho úzadi. Ah, človek cíti, jak naplňuje jeho bytnosť pocit nekonečnej ľahkosti a jako sa vtopí jeho rozmýšľanie do veľkej harmonie, ktorá ho obklopuje. Velebná si v tvojom pokoji, pustatina!

Domnieval som sa, že som samotný na majeru. Tak sa zdá, klamal som sa. Pod plotom zpozoroval som jednu tenkú, bledú tvár, ktorá rovno proti mne bola obrátená. V jednej vetchej káre, ešte medzi vetchejšími vankúšami, ležalo malé dieťa, od Boha, od ľudí opustené. Veru, nini, ved je to malý «Matkyn žiaľ».

O, ale nakoľko sa zostarel, malý môj známy! Skutočne, ledva ho možno poznať. Čelo sa mu zúžilo a plné je rysov, s opravdu, od pravých starostí pooranými brázdami. Koža na jeho tvári je žltá, suchá a prezerajú na nej vychudnuté, suché, malé tvárové kosti. Pod jeho očima jemná koža v milliony riasov sa spolu sbehla, a jeho mihalnice opálilo slnko. A jeho oči! Aj

tie boly také staré, spokojné a mdlé, a s takým neko-
nečným, lútosným pohľadom hľadelo s nimi hore z hlbokých
očných dierok, že sa pohlo nad ním ľudské srdce. Keby
nebol mal medzi tenkými, čiernymi perami vstrčený kúsok
handry, ktorú musel z povolania ssať, bolo by možno veriť
to, že nejakého bajkového trpaslika starca uväznili
jakési nepriateľské mocnosti a z pokuty ho tu zatvorily
do plienkového žalára.

Ale ono to bolo okopávačovo malé dieťa. Ustrnuté
stál som pred truhlou hynucej duše a hľadal som medzi
rysami tej malej vychudlej tváre históriu jeho života.

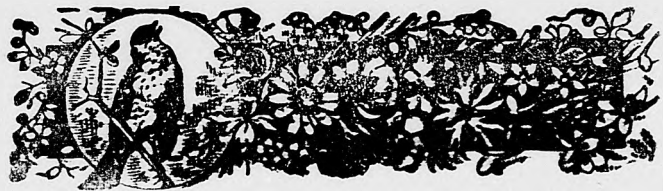
Nikdy nevidel som na detskej tvári, lepšie napísaný
idealizmus matky, jako na tejto, ktorej každý ťah pla-
kal za ztratenou matkou. Toto bolo vypísané v smrteľne
mdlých jeho očiach. Matkyné oči sa zatvorily a okopávačovo
dieťa ztratilo s ňou život dávajúce slnko a každý jestvo-
vanie vyvíňujúci dojem mocnej prírody. Zostarelo v plienkach,
obklopené od slnečných lúčov, od tepla. od modrej oblohy
od bručiacej prírody... Už ledva dychčí. Z jeho tváry už
zmizlo všetko, čo by svedčilo na život, len ešte na dne
prázdnych jeho očí plápolá jedna malá iskra svetla, ale aj tá
odplápolala čoskoro. Jeden veľký kučeravý pes blížil sa ku
košíku a uši priateľsky potriasala nad ním. Dieťa pozre na
známe zviera a cez jeho bezbarevnú tvár neskvie sa úsmev,
lahostajne spočíva na ňom jeho zrak. Prvé radosti totiž
dieťaťa sú viazané k jednému kamarátiacemu sa psovi,
k jednej priaducej mačke; ono nemá žiadnych detských
radostí.

... Slyš, citlivého srdeca bližný, ktorý v meste naplnený
si s filantropickými ideami, človeka, zviera, trávu, strom
ochraňujúcimi ideálmi, okopávačovo dieťaťa histórie života.
Okopávačka zomrela. Malý náš brat sdedil po nej tú káru,
v ktorej vozila do mesta veci na predaj a odtedy táto bola
jeho dom, jako slimáka. Tento úzky dom na dlhší čas viac-
nejš ani v noci ani vo dne nezanechalo, v tej uplynuly jeho
dni, dobré i zlé, jako iným blaženejším jednoročným bytosť-
iam v náruči matiek a dojek, vo vozíkoch so zelenými zá-
clonami a v potriasajúcich sa ružových kolískach. Pro-
gram denného poriadku jeho života bol ten, že kulhavý
okopávač, otec, vyniesol ho v káre pod plot, do úst vtis-
nul mu oživujúcu handru a potom nechal ho tam do večera
na starosti vtáctva nebeského. Takto to išlo cez celé
leto. Nikto na svete nestaral sa o tú dýchajúcu ľudskú
bytosť, ktorej pod plotom bilo srdce. Dakedy išly tade
sútrpené ženy; tie mu popravily pod hlavou, daly mu
ssať z milosrdenstva. Ale toto sa udalo len na začiatku
životnej histórie malého dieťaťa, lebo pozdejšie natoľko
privyknul majer na slimákov dom pod plotom, že ho
nikto ani nespozoroval.

Žilo z milosrdenstva božieho, z podivnej nadľud-
skej sily svojej malej duše, z tajnosti bytostného pudu
ale nie z milosti aleba srdeca ľudí. Žilo tak nezbadane,
jako nejaký bezbarevný zemský červík; zo dňa na deň
oddychčaly úzke jeho prsá na jeden deň pripádajúce

dýchanie; zo dňa na deň skončila v jeho tele krv tichý
svoj obeh — ale ináč v ničom nemalo podiel, čo ho
vydéli z pomedzi žijúcich a bezživotných hmot ľudskej
bytosti. Horlivé slnečné lúče pálily mu tvár, vichrica
šlahala ho tam pod plotom. Tvár jeho oplavela, oči mu
zapadly, jeho srdce ztratilo radosti, z duše jeho zmiz-
nul detinský vek, také bolo, jako list, ktorý pochová sa
do blata zeme a viac nikto nič nevie o ňom. Ubohý
malý bez matky «Matkyn žiaľ». Nevie ináč, len s hlbokým
dojatím myslieť na bezpomocnú starú jeho postavu,
ktorá ináč sa včul už vymotala z košíkového bytu a
zmizla z povrchu zeme.

Okopávačovo dieťa odtedy zomrelo. V hĺbke jeho
očí vyhasla iskra. Dakedy v noci zavznjú na pustatine
podivné žalobné hlasy, ktorých rodičku nikto nevie.
Jestli človek vyzre za nimi nevidí iné, ako vo vzne-
šenej svojej nádhre kúpajúce sa nebe a osvetlený
močlar s túlajúcimi sa murami, nad ktorými od svetla
zabarvený, jako vznášajúci sa červení papieroví šar-
kani, bez šuchoty letia divé husy. Kto by vedel v tejto
usmieväjúcej sa noci, odkiaľ povstaly tie hlasy? Takýto
odznievajúci žalobný hlas bol aj život okopávačovo
dieťaťa. Velebný, ale aj smutný v tichej pokojnej laho-
stajnosti na pustatine.

CHYRNIK.

Na čo sa obracajú katolícke kňazské majetky?
Nový kaločský arcibiskup dr. Ján Csernoch na kostol v
Makóújváros dal 500 korún, na kostol obce Végegyház
4000, na kostol obce Rónác 2000, kostolu obce Hadoň
1000, na organ kostola v Moracica 500 kor., na školu
v obci Béka 1000, školám v obciach Nermeth a Jabeles
1200, na kostol obce Kisszszntmiklós 1000, na kostol
obce Végegyház 4000, mníškam v obci Makó 1000,
kostolu obce Csukás 500, katolíckym kruhom v Te-
mesváru, v Makove, v Arade a Szegedine 2000 korún.
Ziarský opát Edmund Vajda na učebné nástroje a na
opravenie kat. školy v Zircu dal 100 korún. — Spišský
biskup dr. Alexander Párvy na vystavenie kat. kostola
v obci Pribilina (Liptov) daroval 6900 korún a na školu
v liptovskej obci Vášec 8000 korún.

Chýry [z biskupstva košického. Osvietený pán
biskup dr. August Fischer-Colbrie 28. marca odce-
stoval do Budapešte a 30. marca účasť bral na biskup-
skej konferencii vydržiavanej v cirkevných záležitostiach.
P. Anton Buttykay kvardian budapeštianskeho kláštora
františkánskeho. 22., 23. a 24. marca vydržiaval konfe-
rencie pre nábožných mužského a ženského pohlavia.
Obecenstvo na konferenciách súčasťnilo sa v preveľ-

kom počte a mnohí pristúpili aj ku sv. sviatosťam. — Dr. Ervin Karsay, professor a kňaz praemonštratských kňazov, v katolíckom autonómnom kruhu držal prednášku o predmete: Čo sa majú žiaci učiť v našich gymnáziách. — Sv. Alžbety spolok nevyliciteľných nemocných 23. marca vydržoval riadne ročné shromaždenie za predsedníctva osvieteného pána biskupa. Z ročnej zprávy shromaždeniu predloženej vysvitá, že spolok v minulom roku opatroval 70 nemocných, z ktorých 18 zomrelo. Terajší majetok obnáša 32. tisíc korún. — Spolok sv. Imricha tunajších juristov 26. marca vydržal pekný literálny večierok, na ktorom súčasťnil sa i osvietený pán biskup. — Kresťansko-sociálny spolok 26. marca vydržoval ročné shromaždenie na ktorom za cirkevného predsedu vyvolili Gustáva Richtárčik a za predsedu svetského Jána Aba.

Chýry zo Šáriša. Prešov: Adalbert Zaborovszky, tunajší praepošt-farár 25. marca, z 84. údov pozostávajúcu deputáciu viedol do Košíc ku osvietenému pánu biskupovi z príležitosti 25-ročného jubilea jeho vysvätenia za kňaza. — Dňa 19. marca v tunajšom františkánskom kostole odbavovali odpust sv. Jozefa, na ktorom súčasťnilo sa veľa ľudu z mesta a okolia a premnohí pristúpili i ku sv. Sviatosťam. Slávnostnú kázeň držal Ján Dobránszky, farár zo Širokej. — Stoličné výborové shromaždenie odbavovali 20. marca, za ktorej príležitosti vyvolení boli: Štefan Gallotsik za hlavného slúžneho do okresu makovického a za slúžneho Karol Dobay. V tomto shromaždení spomenuté holy i škandále, ktoré nedávno v tunajšom luteránskom kollégiu nasnované boli proti katolíkom. V tomže zasadnutí odhlasovali 75 tisíc korún v akciách bardiovskej železnice, tým cieľom, aby za to štát vyhotovil cestu čiary Torna—Lenárd a Izb. — Robert Bayer professor král. kat. gymnázia 25. marca v katolíckom kruhu Rákócziho s názornými obrazmi vydržoval prednášku o Madonách (obrazoch Panny Marie) Rafaela. V tomže kruhu 25. marca i grécko-katolícke obecnosť usporiadalo náboženské prednášky, ktoré sa veľmi dobre podarili.

Chýry zo Spiša. Z Nemšanov preložené má byť notárske sídlo do Harhova. — V Spišskej Belej bude vo veľkom týždni vutorok mimoriadny jarmok. — Asentírky v našej stolici vydržoval majú v nasledujúce dni: V Popráde 24. apríla, v Spišskej Sobote 25., 26., vo Vlachoch 27., v meste Gölniczbánya 28., v gölnicbaňskom okrese 29. apríla, v Podhradí 1. a 2. mája, v podhradskom okrese 4., 5., v Levoči 6., v levočskom okrese 11., 12., 13., v Kézmarku 15., v kézmerskom okrese 16., 17., 18., v Lubici 19., v Spišskej Belej 20., v starolubovenskom okrese 22., 23., 24., 26., v starovesskom okrese 27., 29., 30. a 31. mája. — V Podolinci obesil sa Jozef Zacher a nie Macher. — Na baňskej

osade Rostoka smrteľné nešťastie potkalo haviara Alexandre Lázára. — V Lehnici zhotovilo nateraz v skončenom druhom košíkárskom naukobehu 25 žiakov 366 všeliakých košíkov a v Haligovcäch, kde sa ešte len prvý raz učili, 19-oria naplietli 197 košíkov. — V Magure 27. marca na slnku bolo 26 stupňov tepla. — V Slovenskej Vsi neboly minulého týždňa sv. missie vydržované, pre neočakávané ochorenie jedného missionára sú teraz tie sv. missie na neistý čas odložené.

Kňaz pre vystahovalcov. Uhorská vláda pre tých vystahovalcov, ktorí cestujú do New-Yorku, chce založiť kňazskú stanicu na lodi. V ministerstve už aj vypracovali pravidlá tejto kňazskej stanice, ktorá zo študijného fondu má byť udržiavaná. Táto kňazská stanica v najbližšom čase bude založená a s týmto sa vyplní jedna dávna túžba katolíckych veriacich.

Rodičovská láska. Dojímavý prípad oznamujú z Nagyváradu. V Erdőgyoroku robotník Franc Szabó na kolajniciach priemyselnej železnice dolu jedným úbočím videl jedon vozeň. Dvaročné dieťa Szabóva hralo sa na kolajniciach. Hamovanie vozňa dolu strmým brehom bolo daromné. Keď Szabó videl, že vozeň nemôže zastaviť a jeho dieťa dostane sa pod kolesá, skočil z vagóna, aby vlastným telom zachránil svoje malé dieťa. lenže sebaobetavosť otcova bola celkom marná, lebo kolesá Franca Szabóva aj s dieťaťom na smrť dohrúžgaly.

Nôž v rukách dieťaťa. V obci Nagyláng (st. Fejér) 3-ročný chlapček Štefana Nagya s kuchynským nožom vybehol na dvor. Matka utekala za chlapčekom, aby mu vzala nôž z ruky. Chlapček ešte tým väčšmi bežal, potkol sa a nôž mu cez oko vrazil do modzgov. Dieťa naskutku zomrelo.

HOSPODÁRSTVO.

Zachodenie so stromkami na vysádzenie.

Ako treba zachodiť so semenákmi objednanými zo štátnych školiiek, ohľadom toho minister orby vydal nasledovné úpravy:

Akonáhle stromky došly na železničnú stanicu, usilujme sa ich čím skor domov zaviesť a nenechajme ich na stanici ležať, lebo tak zima, ako aj suchota môže škodiť ich korenkam.

Stromky zanesme do takej miestnosti, v ktorej nemrzne, ale miestnosť nesmie byť preto teplá, teda ich dajme do komory, alebo do pivnice. O niekoľko, asi o

Dobré chutnanie!

Zdravý žalúdok si zachováme, netrápia nás tlačené, bolenie žalúdka odkedy potrebujeme Feller rebarbara Elsa-pilulky k prehnaní. Všetci to hovoria, čo ich raz upotrebili. Oprobujte to aj vy, bo tieto pilulky riadia stolicu a napomáhajú trávenie. 6 škatuliek franko 4 koruny. Lekárnik Feller Štubica, Kostolná-ulica číslo 18. (Záhrebská stol.)

5 dní balik môžeme rozviazať a stromky zatiaľ, kým ich budeme vysádzať, dajme do zeme.

Keď potom pred vysádzaním zbadáme, že je kôra stromkov zvädnutá, vtedy hrubšie koreňky stromkov zkráľme a postavme stromky na deň dva do jednej vane, v ktorej je voda, načo sa kôra stromkov vyrovná. Takéto dopoly uvädnuté stromky možno vložiť aj do jarku, zatiahnuť ich zemou a poliať. Stromky o dva tri dny z jarku vezmeme a alebo ich hneď vysadíme alebo ak to ešte není možné, tak im koreňky na čas dajme do zeme ale tak, aby aj z pníkov aspoň dvadsať centimetrov bolo v zemi.

Pri vysádzaní stromkov hlavné je to, aby jamky boli dosť priestrané. Nech sú na 70 centimetrov hlboké a na 120 cm. široké. Ku jasnému vysádzaniu už v auguste a ku jarnému v novembri treba vykopať jamy. Keď jamu kopeme, vrchnú dobrú zem hádzme na pravo a spodnú nezreľšiu na ľavo. Pri sadení do jamy asi na tri štvrtiny nasypeme dobrú zem a na túto postavíme stromček, ktorý tak pripravíme vopred ku zasaďeniu, že zhrubších koreňkov asi štvrtinu ostrým nožom odrežeme asice tak, aby sa prierez doľu obrátený dostal do zeme. Poranené koreňky vyše rany treba odrezať. Stromček vtedy na 2—3 hodiny postavíme do nádoby, v ktorej je hlina smiešaná s lichvácim hnojom a vodou. Stromček na každý pád z tejto miešanky treba postaviť do jamy.

Na prostriedok dobrej zeme v jame postavený stromček zasypeme ešte zemou, medzi čím pohybujeme ním, aby sa mu medzi koreňky dostala jemná zem a aby medzi koreňkami neostalo povetrie. Potom zem prstami trochu pritlačíme na koreňky a stromček dobre polejeme. Po poliatí zem pritláčať neslobodno. Konečne na dobrú zem nasypeme horšiu z ľavého boku a z tejto zeme okolo pníka spravíme malý tanier.

Jestli ku stromku potrebný je kôl, tak tento pred zasaďením stromku vopred vbime do jamy a sice tak, aby asi na piad stál od prostriedku jamy, ale na severnej strane. Stromček povrieslom alebo z prúfa zhotovenou húžvou priviažeme ku kôlu ale tnk, aby sa stromček a kôl netrely.

Pri jasennom vysádzaní korunu stromku nebanťujme, pri jarnom vysádzaní ale hlavný, do hora vedúci konarík zkráľme na 5—6 a ostatné konaríky na 4—5 očiek.

Orechy, gaštany, čerešne a vyšne není radno odrezáť, ale koreňky treba zkráťiť aj pri týchto.

Keď nastane trváca suchota, stromky treba polievať a po poliatí alebo po daždi tanier stromu zakryme slamou, zkosenu trávou alebo slameným hnojom, aby vlaha čím dlhšie ostala v zemi okolo stromka.

Konečne chráňme stromky od škodlivého hmyzu, ktorý ničme hneď pri jeho prvom zjavení sa.

DOPISY.

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Ctený Pán Redaktor!

Ráče prosím uverejníť tieto riadky v našom milom «Kresťane».

Chvála Pána Bohu! Nastalo nám jaro. Od dňa svätého Jozefa máme teplé, príjemné počasie, tak že sme už aj jarné práce začali na poli. Kde tu po vrchoch vídať sňah. lež ten čím skôr sa stopí, lebo tak je teplo, že pod večierky ozýva sa už aj žabia hudba. Jaro radosťou víta hospodár a polný robotník, lebo ono znamená preň nový život.

Zima je dlhá a otupná, človek túla sa, márne čas zahála a troví sosporené peniaze. Ináč by to bolo, keby ľud dedinský i cez zimu mal zárobku. O to by sa mala postarať vláda, lenže tí páni málo dbajú o ľud. Im je ľud dobrý pred voľbami, aby porcie platil, ináčej nemajú oň starosť.

Veľkú škodu utrpeli sme my gazdovia kroz choroby dobytku. Jarmoky zastavili a tak gazda nemohol ani odpredať ani kúpiť. A z čoho že má hospodár groša? Iba z dobytky. A tu hľa, neraz ani není tej paprčkovej a ústnej choroby a jarmoky predsa zakážu a naridia zátvor. Keď je ale choroba medzi dobytkom, nech sa vláda postará o rozumných zverolekárov, ktorí chorobu zamedzia, nesvedomitosť je však nechať gazdov bez pomoci alebo poveriť ich na zverolekárov, ktorí neznajú sa s ľudom pohovárať, ponevác nevedia po slovensky. Vláda veru viacej by sa mala starať o nás gazdov, ako to robí. My ale nikdy sme nepocítili otcovskú lásku a štedrú ruku vlády. Ako že sa má potom zmáhať ten ubohý roľník, ktorý ani zárobku, ani pomoci neobdrží. iba čo musí hrozné porcie platiť.

Druhé čo mi napáda pri písaní týchto riadkov, je to, že my ešte ani dosiaľ nenaučili sme sa zem tak obrábať, dobytok a drúbež tak opatrovať, ako to na príklad v Rakúsku vidno. To je chyba. Pri umnom hospodárení o mnoho viac dá sa vytiahnuť zo zeme, ako pri našom až príliš povrebnom hospodárení. Nuž ale kde sa naučíť tento kunšt, keď nemáme našských hospodárskych škôl. Bez týchto vyraste mládež dedinská po boku svojich otcov, ktorí ale práve tak obrábajú zeme, ako to od ich starkých videli. Dobré slovenské hospodárske školy sú nám potrebné. Tie naukobehy a prednášky, ktoré isti vandrovní učítelia vydržiavajú, nestoja veľa. Viac by stála dobrá hospodárska knižka, ktorú by slovenskí hospodári zdrma mali obdržať od ministerstva orby.

Jaknáhle nastalo jaro, ľud poberá sa do práce.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

Mnohí ztadialto idú do Preiskej za fabrických delníkov a prinesú odtiaľ pekný zárobok. Už ako im šťastie posluži. Do Ameriky nesťahuje sa náš ľud hŕfne, radšej ide na Dolnú zem za poľnohospodárskych delníkov. Odtiaľ prichádza do našich krajov veľa peňazí, za ktoré ľud prikupuje si role a stavia poriadne príbytky. Šťastie nášho ľudu, že ho neuchvátila socialdemokracia, len tomu môže ďakovať, že usilovne pracuje a vie sa modliť. J.

***

Stará Ves (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráče prosím tieto riadky uverejniť v našom mi-
lom «Kreštane».

Do Starej Vsi chodí tohoto roku 25 výtiskov «Sv. Rodiny». To je pekne. «Kreštan» má ale málo predplatiteľov a Spolok Sv. Vojtecha má len jedného úda v osobe jednej služky. Ufame, že starovesskí neohrožení ľudáci čím skor aj v tejto veľmi potrebnej veci napredovať budú. Každý verný ľudák má si predplatiť «Kreštana». Na to nemáme dbať, že sa daktorým starovesským pánom nepáči «Kreštan». Bezbarevnú a vlašnú «Našu Zystavu» môžu si sami čítať. Nám treba za kreštanskú politiku a za oprávnené a možné žiadosti ľudu otvorene bojujúce noviny. Kreštan a ľudák má len «Kreštana» čítať.

Podľa hesla «svoj k svojmu» má magurský ľudák v prvom rade ľudákov podporovať. Podporujeme teda starovesského hostinského, mäsiara a udenára Franca Slovika, ktorý nám veľmi moc pomohol, že u nás — chvála Bohu — konečne už raz kreštanská ľudová strana zvíťazila.

Počul som, že Stará Ves onedlho ztrati svojho vzorného života, farára Jakuba Bohinszkyho, ktorý po svojom tamojšom 31-ročnom účinkovaní na odpočinok má ísť. Modlievajme sa za príkladného a horlivého nástupcu!

S kreštansko-ľudovým pozdravom

Bojovník za pravdu

Hľadá sa poriadné, 14 do 16-ročné dievča z hor-
ných strán za služku ku lepšej kreštanskej rodine do
jedného letovníka blízko Budapešte. Dostane poriadny
mesačný plat a v páde rodina bude s ňou spokojná,
navrátia sa i cestovné trovy. Kto by sa chcel hlásiť,
nech pošle list na redakciu «Kreštana».

Rozmary a Žarty.

Šťastlivá služka. Domáca pani: Ty nešťastnica zase si zabila jeden tanier?

Služka: Skôr som šťastná, lebo mi spadlo osem tanierov a iba jeden sa zabil z nich.

*

Nič nerobí. — Či by ste ma vedel oholiť? Trochu som potrundžený.

— Nič nerobí; veď som aj ja!

*

Oprávnená pýcha. Prvý tulák: Ten zlodej Števo nemusel by byť tak pyšný, že bol tri razy zavretý, než my. Ale on už teraz ani len shovárať nechce sa s nami.

Druhý tulák: Vieš, kamarát, on teraz už obcuje len so samými advokátmi a sudcami a pri tom tak sa navyknul na fajný tón, že si už nežiada našej spoločnosti.

*

Z kúpeľov. Žena lekárova: Prosím ťa, neodchádzajme ešte z kúpeľa domov.

Lekár: Musíme ísť domov. dušička moja. Tu sme už dva týždne, ak ostaneme tu ešte za týždeň, to zatiaľ doma vyzdravejú mi všetci chorí, a koho potom budem liečiť?

*

Lahká odpomoc. Dvaja študenti sedia v hostinci

— Čo urobíme teraz, máme ísť domov alebo vypijeme si ešte jeden za vlasť?

— To nech rozhodne hostinský. Ak má ešte pivo, tak si ešte vypijeme po jednom, ak nemá, nuž pojdeme domov.

Spisy redakciou odporúčané.

Utešená knižočka 60 strán obsahujúca, ktorej nápis zneje: «Deň prvého prijímania a návod ku dobrej spovedi», vyšla z pera dra Jozefa Janda (Nyitrapereszlény). Cena 10 hal. Nadovšetko teraz pred Velkou No-

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provozovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Cieľe ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapešť, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osahu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelia pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popreduku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len la né uhodovnenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

cou, keď sa deti pripravujú ku sviatostiam pokania a oltárnej, odporúčame ju katechetom, učiteľom rodičom. Po dokonalom návode ku dobrej spovedi podáva pôvodca 20 utešených dejín a či udalosti, v ktorých jakoby prstom bolo ukazané požehnanie dobrého prijímania a kliatba svätokrádežného prijímania. Žiadne školské dieťa by nemalo byť bez tejto neoceniteľnej knižočky, ktorá je povolaná prekaziť nejednu svätokrádežnú spoveď a nehodné prijímanie. Úplnou dôraznosťou a horúcou láskou ku dieťatam prosíme o rozširovanie tejto znamenitej knižočky. *Jozef Koník*, podučiteľ.

Odkazy redakcie.

J. M. P. Vo vašej záležitosti písali sme patričnému a požiadali sme ho, aby záležitosť s vami bezodkladne usporiadal.

F. K. K. List sa trochu opozdil. Ďakujeme.

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 1. apríla.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tisská, nová	kor.	23.05—24.05
» stolnobelohradská, nová...	«	22.90—23.85
» peštianska, nová	«	23.00—23.95
« banátska, nová...	«	22.90—23.90
Raž prvotriedna	«	16.20—16.30
« druhotriedna	«	16.05—16.15
Jačmeň nový, prvotriedny	«	16.50—17.00
Ovos prvotriedny	«	17.50—18.00
« druhotriedny	«	17.10—17.40
Kukurica	«	11.60—12.00

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	18.10	17.60	17.10	16.50	16.10	15.40	14.70
č.		7	7½	8			
K.		13.90	11.90	7.20			

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Otruby drobné	kor.	9.50—9.15
« hrubé	«	9.10—9.40
Fazula veľká biela	«	20.00—21.00
Fazula strakavá	«	23.00—24.00
Šošovica čistá	«	25.00—36.00
Zemiaky (hornouhorské) biele	«	5.00—5.20
« « ružové	«	5.40—5.60
« « žlté	«	6.80—7.00
Proso	«	—
Datelinové sáme, červená datelina	kor.	170.00—180.00
« « lucerna	«	146.00—190.00
Mak	kor.	66.00—70.00
Hrach nelúpaný, čistý	«	27.00—28.00

Hrach lúpaný	kor.	46.00—55.00
Rasca (kmín)	«	68.00—
Konopné sáme	«	22.00—23.00

Za 100 kilogrammov.

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska	kor.	162.00—163.00
« « vidiecka	«	—
Slanina mestská 4-kusová	«	146.00—147.00
« « 3-kusová	«	150.00—151.00

Koloniálny tovar:

Cukor v klobúkoch	kor.	79.50—80.00
« kockový	«	80.50—82.00
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill	«	46.00—46.50
Spiritus rafinovaný, odaný vo veľkom	«	176.00—177.00

Vyzvanie k predplateniu.

Všetkých horlivých podporovateľov katolíckych pohybov uctive prosíme s prítomným aby «Krestana» v kruhoch svojich známych rozširovať si nezťažovali. Odberateľov «Krestana» ale, ktorí nám predplatné od dlhšieho alebo kratšieho času dlhujú, napomíname, aby nám podlžnosť svoju bez meškania zaplatili.

Predplatná cena:

na celý rok	4 koruny,
na pol roka	2 koruny,
na štvrt roka	1 koruna.
Do Pruska: na celý rok	6 korún.
Do Ameriky: Na celý rok	8 korún.

Administrácia Krestana.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na posteľ!

1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima polbiele 2 koruny 80 halterov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. páperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie páperie z prs 12 K. — Pri obledaní 5 kg. franko. —

Hotové posteľe z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perim 16 K; polpáperie 20 K; páperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 13 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. **podhlavky** 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrážkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývoz s postovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezopovedné návrat peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Známo je vôbec,
že len
LUDVIKA KÁLLAI-ho
motorfabrika
Budapest, VI., Gyár-utca 28,
pri úplnej záruke lífruje najchýrnejšie motor-
mátiace stroje. Po celej krajine pochvalne zná-
mych najlepších a najjednoduchších, pôvodných
Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať
obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú
motorovú fabriku netreba zameniť s druhými
firmami pod menom Kállai.

Od desaťročia
upotrebuje sa s mimoriadnym
úspechom nie z vnútra, lež
zvonku proti lámke a
pakostnici
KRIEGER-a

REPARATOR

Previduje
všetky iné lieky
proti klanú, lúpaniu
boleniu drieka a kostí
atď. Cena malej fľašky 1 K,
veľkej fľašky 2 kor. K dostaniu
v každej lekárni. — Poštou
každodenne rozposiela Krieger
lekárneň Budapest, Kalvin-ter

**5000 metrov plátna a
látiek na pranie**

elegantné, číhfarby, bez chyby, z fabričného
skladu každého týždňa poštou. predávam nižie
dôrobnej ceny: bielené domové plátna, kanafasse,
kommisoxfordy, rozilenej farby látky na šaty, blúze,
košele, zefire, satiny, modré tlačéniny, kóper, batisty
a mnohé iné. Posielam po jednom bale 40—50 v
dĺžke 3—12 metrov za 18 korún. — Pri dvoch baloch
zasielka franko

ANTON MARSCHIK mech. kadleská fabrika
GISSHÜBEL 5, pri Neustadt n/a. Mettav.
Fabričný sklad rips a plátených látiek.
Nezodpovedné vždy primam zpiaty a navrátim peniaze.

Verte
že slanovinový lieh sily

kráľom je slanovinových liehov!
za 6 korún franko posielam 3 veľké alebo 6 stred-
ných fľašiek

„KOSMOS“ - LABORATORIUM, Győr, Baross-ut.

Lacné česke perie!

5 kilo nové
tmavé driapané
9.60 K, lepšie
12 korún, Biele
mäkké, jak pá-
per 18 K, 24 K.
Biele ako snáh
mäkké jak pá-
per, drapané 30.
38, 42 K. — **Hotové posteľe.**
Z červeného čínovatu 1 dobre
naplnená perina, alebo 1 zpodná
perina 180 cm. dlhá 116 cm. ši-
roká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—
2 metre dlhá, 140 cm., široká K
18.—, 15.—, 18.—, 21.—, Poduška
30 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—,
3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm.
široká K 4.50, a 5.50. Krom toho
shotovujeme vo veľkosti dla vôle.
Trojdiľovú srstennú matrac na
jednu posteľ K 27.— lepšej ja-
kovosti K 33. Zasielky vyše
10 korún franko s poštovou do-
bierekou. Výmena a navrátenie
dovoluje sa pri náhrade porta.
Benedikt Sachsel, Lobes 135.
pri Pilsen (Čechy).

Hirdetmény.

Gyorsvonat felteteles megal-
litása Szakály-Högyész állo-
mason.

A budapest-keleti p. u.-on
fumei vonalon február hó
15-től bezárólag október hó
31-ig forgalmban levő, Fiu-
méből este 7 óra 55 perc-
kor induló és Budapest
keleti p. u.-ra másnap dél-
előtt 9 óra 30 perckor ér-
kező gyorsvonat tolyó évi
március hó 1-től kezdve
Szakály-Högyész állomáson
reggel 6 óra 43 perckor
utasok fel- és leszállása
céljából feltételeesen meg-
littatik.

Budapest, 1911. febr. 27.

Az igazgatóság.

Oznamený prijíma

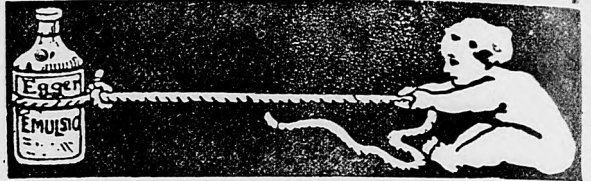
administracia

„Krestan“

Budapest,

Szentkirályi-u. 28.

Slabé diet'a tistne
Slabé diet'a svalnatie
Slabé diet'a kostnatie
Slabé diet'a pevnie

Jestli pečlivá matka, nemocou zoslabenému dieťaťu
užívať dá norvegským rybacím olejom miešanú a
ochrannou známkou opatrenú

pravú „Egger“-Emulsiu

ktorá so-ľhuje koši a prispieva ku tvoreniu
svalov. Tento rybací olej následkom nedostatč-
ného vývinu zkrpatele deti ako aj zoslábnutí,
mátokrvni, dospelí ochotne užívajú, bo chuť a vôňa
tohoto lieku neupominajú na rybací olej.

K dostaniu v každej lekárni.

Cena pôvodnej fľašky {2} kor.

Tri fľašky za šesť korún, pri poprednom do-
ručení peňazí posielam franko.

Nádor lekárneň, Budapest, VI., Váci-körut 17.

Ľudový pút do svätej zeme

s dovolením prevelebných vrchností cirkevných a
preds avenstva rádu sriaďuje P. **Ferdinand Kaizer**,
duchovný rádu sv. Frantiska a komi-ár svätej zeme.
Odchod z Budapešte 1. augusta 1911. — Návrat 23.
augusta. **Ceny:** pre 100 pútnikov: Do Jeruzalema I.
trieda 425 korún. Aj do Nazareta I. trieda 405 korún.
II. trieda 365 korún. Aj do Nazareta 445 korún. III.
trieda 225 korún. Aj do Nazareta 305 korún. Jestli
by do 1. mája prihlásilo sa menej pútnikov ako 500,
ceny sa zvýšia a vtedy koštuje: I. trieda 700 korún,
II. trieda 550 korún, III. trieda 350 korún. V týchto
cenach obsahuje sa: 1. Železničná a lodná karta z
Budapešte do Jeruzalema a zpiatky 2. Z Triestu do
Jaffy zaopatrenie na todi bez liehových nápojov. 3. V
svätej zemi úplne zaoatrenie s vínom. 4. Výdavky za
voz pri výlete do Betlehema. 5. Výdavky za voz pri
výlete do sv. Jána. 6. Výdavky v Jaffe pri opustení
lode a návrate na loď 7. Z Jaffy po Triest úplne
zaopatrenie bez liehových nápojov. 8. Výdavky za
prehliadnutie cestovných passov. 9. Poplatok (20 korún)
za navšivenie svätých miestností nachodiacich sa v
rukách turkov jeruzalemských Povinnovatosť k úplnému
zaopatreniu trvá od Triestu po Triest. **Smer cesty:**
Budapest—Triest—Jaffa. (Tu zostúpiam z lode tí, ktorí
nesúčastnia sa na púti do Nazareta a pod vedením
duchovného z rádu sv. Frantiska idú do Jeruzalema,
kde prehladnu sv. miesta, kým ostatní pútnici vráti-
sa z Nazareta) Caifa—Hora Karmelská—Nazaret (tu
pobavenie sa cez tri dni, rátajúc cestovanie ta a návrat;
v tomto čase kto chce na vlastné trovy môže ísť na
Horu Tábor na koni alebo na somárovi) Caifa—Jaffa—
Jeruzalem—Betlehem—Sv. Ján (v tomto čase kto chce
na svoje trovy môže ísť do Jericha, k Jordánu a k
mrtvému moru) Jaffa—Triest—Budapest. **Prihlasy:**
Prihlásiť sa možno do 1. mája jedine u P. Ferdinanda
Kaizer (Budapest, II. okres, Marat-körut 23. číslo). z
ktorej príležitosti popredku treba poslať 50 korún.

Pri objednávkach na naše ohlasy,
prosíme odvolávať sa vždy na náš
časopis.